

Muzeum KL Plaszow - otwarcie poobozowego terenu i wystawy plenerowej

2024-03-20

15 marca przy Pomniku Ofiar Faszyzmu odbyła się uroczystość otwarcia Muzeum KL Plaszow - wystawy plenerowej „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”. Opiekujące się tą przestrzenią Muzeum KL Plaszow zaprezentowało jednocześnie efekty prac inwestycyjnych wykonanych w terenie.

Ekspozycja jest częścią prac wykonanych w terenie poobozowym, których celem było podkreślenie i opisanie zachowanych śladów przeszłości tego miejsca: cmentarzy żydowskich, dróg i ścieżek, relikwów zabudowy obozowej. Założeniem Muzeum KL Plaszow było pozostawienie terenu dawnego obozu w możliwie niezmienionym i autentycznym stanie.

– Otwarcie wystawy i uporządkowanego poobozowego terenu to szczególny, symboliczny moment. Po latach wspólnych wysiłków i starań pokazujemy, jak ważne jest to miejsce dla miasta, mieszkańców i wszystkich, którzy chcą, by pamięć o obozie przetrwała, by to miejsce było objęte właściwą opieką. KL Plaszow to historia Krakowa i historia krakowian, ale jednocześnie także część historii świata. To część historii wojny, która pochłonięła wiele ofiar – także w Krakowie, dokładnie w tym miejscu. Obejmując je troską, zapewniając mechanizmy ochrony w postaci działalności muzeum, oddajemy ofiarom należny szacunek. Niech ten teren – świadek i miejsce pamięci dla wszystkich którzy go odwiedzają będzie też przestrożą i apelem o pokój – mówi prezydent Krakowa Jacek Majchrowski.

W uroczystości, poza prezydentem Krakowa, wzięli udział także Yacov Livne – ambasador Izraela, Helena Jakubowicz – przewodnicząca Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie oraz Lili Haber – przewodnicząca Związku Krakowian w Izraelu i członkini Rady Muzeum KL Plaszow. Obecni byli także członkowie rodzin świadków wojennych wydarzeń w Krakowie. Zostały odczytane fragmenty listów wojewody małopolskiego Krzysztofa Jana Kłęczara oraz przewodniczącego Rady Miasta Krakowa. Przemawiający podkreślali, jak ważne jest właściwe upamiętnienie byłego obozu, a zrealizowane działania są świadectwem troski współczesnych o pamięć o jego ofiarach. Monika Bednarek, dyrektorka Muzeum KL Plaszow podziękowała wszystkim zaangażowanym w proces upamiętnienia i zaprosiła do oglądania wystawy i uczestnictwa w wydarzeniach proponowanych przez instytucję.

– To miejsce powinno być uszanowane i objęte systemową, instytucjonalną opieką. Bo tu się zdarzyła tragedia, tu są kości ludzkie, tu leżą ofiary zbrodni. Stąd potrzeba przekazu wiedzy i działań, które sprawią, że pamięć o KL Plaszow będzie żywa, istotna. Wystawa to zakończenie jednego z etapów naszych działań, pracujemy nad kolejnymi: remontujemy Szary Dom, przygotowujemy budowę Memoriału, pracujemy nad pomnikiem dźwiękowym. Zapraszam do wspólnej troski o to miejsce, które jest tak ważną częścią historii miasta i mieszkańców – podkreśla Monika Bednarek.

Podczas uroczystości słowa byłych więźniów obozu oraz współczesnych poetów przywołali studenci krakowskiej Akademii Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego. Spotkanie zakończyło się złożeniem kwiatów pod Pomnikiem Ofiar Faszyzmu oraz modlitwą, którą poprowadził rabin Avi Baumol.

Miejsce po, miejsce bez

Osiemdziesiąt lat temu w krakowskim Podgórzu funkcjonował obóz pracy i koncentracyjny Plaszow, który był częścią niemieckiej polityki Zagłady. Przeszło przez niego ok. 35 tys. więźniów, przede wszystkim Żydów, ale także Polaków i Romów, ok. 6 tysięcy osób straciło w nim życie. W 1945 roku Niemcy, ewakuując obóz, praktycznie zrównali go z ziemią i skutecznie zatarli ślady zbrodni, jaka się tam dokonała. Na terenie miejsca pamięci pozostały jednak trzy masowe groby i dwa cmentarze żydowskie. Dziś obszar miejsca pamięci jest objęty ochroną konserwatora zabytków i ma status cmentarza wojennego.

Zaraz po wojnie miasto Kraków i władze państwowe, osoby indywidualne i stowarzyszenia podejmowały działania, aby wiedza i pamięć o tym miejscu przetrwały. Przez wiele lat ich głównym symbolem był postawiony na miejscu straceń pomnik Ofiar Faszyzmu. Od 2016 roku w proces upamiętnienia włączały się krakowskie instytucje, przede wszystkim Muzeum Krakowa, a w styczniu 2021 roku zostało powołane Muzeum KL Plaszow.

Historia i pamięć: KL Plaszow to historia Krakowa

Zadaniem Muzeum KL Plaszow jest stanie na straży pamięci o ofiarach byłego obozu, edukacja na temat ich losów i ochrona obszaru miejsca pamięci. Cały teren poobozowy i pozostające na nim historyczne relikty są pomostem łączącym wydarzenia z przeszłości i pamięć o nich z teraźniejszością i refleksją na temat współczesności.

Muzeum KL Plaszow przybliży historię miejsca pamięci poprzez zajęcia edukacyjne, wykłady i oprowadzania. Muzealnicy pracując, kierują się zasadą, która stała się mottem muzeum: „KL Plaszow to historia Krakowa”. Historia obozu Plaszow jest nierozdzielalną częścią historii miasta i historii krakowian. Edukacji i poznaniu przeszłości tego miejsca służyć będą także dwa budynki muzealne: Szary Dom i Memoriał. Całość będzie w przyszłości stanowić spójną opowieść o historii byłego obozu. Zakończenie prac budowlanych planowane jest na zakończenie 2025 roku.

Obecnie, po zakończeniu pierwszego etapu inwestycji, Muzeum KL Plaszow prezentuje zwiedzającym wystawę plenerową „KL Plaszow. Miejsce po, miejsce bez”, zlokalizowaną na terenie poobozowym. Ekspozycja składa się z 15 tablic, których treść łączący przekaz historyczny ze słowami świadków. Uzupełnia ją 41 punktów terenowych, informujących o lokalizacji obiektów istotnych dla historii obozu. W terenie znajdują się także trzy okna archeologiczne.

Teren miejsca pamięci poddany został także dodatkowym zabiegom uczyniającym: przy pomocy betonowych znaczników określone zostały granice dwóch cmentarzy żydowskich; plac apelowy otoczony został żwirową opaską, a dwa ciągi schodów terenowych ułatwiają dostęp do bardziej stromo położonych części upamiętnienia. Koszt realizacji pierwszego etapu inwestycji wyniósł blisko 7,6 mln zł.

**Magiczny
Kraków**

Wstęp na teren obozu objęty opieką Muzeum KL Plaszow, na którym prezentowana jest wystawa, jest bezpłatny.

Otwarcie wystawy i udostępnieniu terenu towarzyszy cykl wydarzeń przybliżających uczestnikom historii osób, których losy na zawsze powiązane zostały z KL Plaszow. Szczegóły można znaleźć na stronie internetowej plaszow.org i profilu [na Facebooku](#).

O działaniach Muzeum KL Plaszow dyrektorka instytucji Monika Bednarek opowiedziała w wywiadzie opublikowanym na stronie internetowej miasta, w zakładce [Kultura](#).